

Life Insurance

Show# 281 | July 18th 2020

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ה עמוד ב

רב אידי אבוא דרבי יעקב בר אידי הוה רגיל דהוה אזיל תלתא ירחי באורחא וחד יומא בבי רב. והוּו קרו ליה רבנן בר בי רב דחד יומא. חלש דעתיה. קרי אנפשיה שחק לרעהו אהיה וגו' אמר ליה רבי יוחנן: במטותא מינך לא תעניש להו רבנן. נפק רבי יוחנן לבי מדרשא ודרש: ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון, וכי ביום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו? אלא לומר לך: כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה - מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה.

רש"י מסכת חגיגה דף ה עמוד ב

היה רגיל כו' - מהלך שלשה חדשים היה מביתו לבית המדרש, ונוסע מביתו אחר הפסח ולומד יום אחד, וחוזר לביתו לשמח את אשתו בחג הסוכות.

רש"י פרשת שופטים פרק כא פסוק ז

ידינו לא שפכה - וכי עלתה על לב שזקני בית דין שופכי דמים הם, אלא לא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזונות ובלא לוויה. והכהנים אומרים כפר לעמך ישראל:

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Comments on the show 6 *click here*

Comments on Previous Shows

Show 278 – Slavery and Racism

Comments on the show 1 *click here*

Show Suggestions

Show Suggestion 1 *click here*

Selected emails from our listeners

Comments on the Show

I am probably not the only one who listens to the show who happens to sell life insurance.

"Lulay Dmistafina" - I have a few comments on what Mr.Kahn said and I am confident in saying he is not what you titled him - "the Velts expert in life insurance". I am a fan of his efforts to get people to buy life insurance, but do disagree with some of the blanket statements he makes and confident that many people know more about life insurance than he does.

1. It is a Chutzpah to assume that all brokers will push and Kvetch and not give them time of day if they do not buy permanent insurance. I would gladly sell term insurance all day and every day. And I do in fact sell mostly term insurance. And aim for the lowest cost for a good product.

2. His estimated costs are not accurate for many cases. It can be much cheaper! Or more expensive depending on the case.

3. 30 year term is nice, but once you hit 40 and maybe even 30's the best bang for the buck is 20 year term.

4. Not all permanent products are savings vehicles also. Some are simply a "permanent term insurance."

5. There are other return of premium carriers aside from Cincinnati life. In fact some which are often cheaper than they are and also an A rated carrier.

6. The ROP is not necessarily a forced savings since often you can just pay first 15 years and then let it ride for last 15 without paying - just don't get back the cash at the end b/c it got used up. Not a bad deal, but not always a forced savings. And if you want to save with a "guaranteed" return or something close to guaranteed at the same rate or better - you can spend the extra premium dollars on a permanent life insurance product and have the flexibility to keep the insurance after the 30 years rather than take the cash if you don't need it!

Would love to hear your feedback.

Yitzi Mendlowitz

I have very much enjoyed the Headlines podcasts over the past number of months. In particular, the consistent uplifting Divrei Torah messages during this difficult time are much appreciated.

Best,

Jonathan Grossman

In the excellent discussion regarding insurance (esp with the practical advice of Rav Kahn), no mention was made of the exorbitant costs of life insurance in Israel. One million DOLLARS of life insurance is NOT affordable to most Kollel families (and I suspect many other families as well) in Israel....maybe, a million shekels may be. Keep in mind salaries here in Eretz Yisroel are very low compared to the US. What are people to do in Israel? Perhaps this can be discussed in a future show. Rav Kahn does a great job for people in the States. Is there someone who can guide us in Eretz Yisroel?

Yoseif Glanz

I really enjoy your show.

I just want to comment on the question that you asked R' Leuchter if you should not have another child if you can't subsequently afford life insurance. I just want to remind you that when you had a Shiur on family planning several of the Rabbonim said that you should never make financial equations when it comes to deciding to have another child.

Again thank you for your show,

Levi Felsenthal

Hi Dovid,

Shavua tov.

First of all, thank you very much for the show. The range of topics is very wide and enlightening, as are the Rabbanim and other guests. **ישר כח גדול!**

I wanted to bring to your attention a social initiative that exists here in Israel called Keren Yachad. It is headed by some very prominent Rabbanim. You can read more about it (in English) at this link: <http://en.kyachad.co.il/>.

The basic idea is that there is no monthly premium, but in the event **ושלום** on of the passing of a member, all members pay towards setting up a fund for each of the orphans. The amount that will be collected is determined discreetly by a board of financial professionals. The maximum that any member would need to pay in any given month is NIS 64. If that amount is not sufficient based on what the board determined, the remainder is collected the following month.

I will conclude with a Tefilah that the need for the likes of life insurance or Keren Yachad become obsolete speedily in our days.

ומחה ה' דמעה מעל כל פנים

Best regards,

Yair Sladowsky

רמב"ן פרשת שופטים פרק כ פסוק ח

(ח) ויספו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא - על דעת רבי יוסי הגלילי (סוטה מד א), כאשר הבטיח הכהן שהשם יושיעם ולא יפקד מהם איש ראוי שיבטחו בו הצדיקים, ויזהירו השוטרים את היראים מעבירות שבידם. ולכך תלתנה לו התורה לחזור על ביתו וכרמו ואשתו, לכסות על האחרים שחוזרין בשביל העבירות. ויהיה טעם "פן ימות", שהוא יחשוב בלבו כן וינוס. ועל דעת רבי עקיבא הוא כמשמעו, כי מי שירא אחר הבטחת הכהן איננו בוטח בה' כראוי ולא יעשה לו הנס. וטעם "ורך הלבב", שאינו בטבעו לראות מכת חרב והרג. כי "הירא" הוא אשר לא יבטח, ויחזיר אותו מפני מיעוט בטחונו, "ורך הלבב" מפני חולש טבעו, כי ינוס או יתעלף:

ואמרו בירושלמי (סוטה פ"ח ה"ט) שכולם צריכים להביא ראיה לדבריהם, כלומר שיביאו עדים על הבית ועל הכרם והאשה לפני שר הצבא ואז יתן לו רשות לחזור, וכן אמרו גם לדעת רבי יוסי הגלילי שצריך להביא ראיה על העבירה שבידו, ולולי כן היו מרבית העם חוזרים בטענות שקר. אבל לדברי רבי עקיבא ברכות הלב שאיננו יכול לעמוד בקשרי המלחמה ולראות חרב שלופה, אמר שאין צריך להביא ראיה, שעדיו עמו:

ביאור הגר"א — משלי פרק א

לו

לג וְשִׁמְעֵ לִי יִשְׁכַּן בְּטַח וְשִׁאֲנָן מִפְּחַד רָעָה:

התוכחה שמוכיח "עד מתי פתים וגו'"¹⁵⁶. והיינו, הוא מחמת שהן רוצים לישיב בשלווה, ואינם חפצים לטרוח בתורה ומצוות ולעזוב תענוגי ושלוש עולם הזה. תאבדם. מעולם הזה ומעולם הבא, כי לא ימצא תאוותו בעולם הזה וסופו יורש גיהנם.

(לג) ושומע לי. אבל השומע לעצתי, וילך בדרך התורה לידע [אותה], ויאהב התוכחה ויבחר ביראת ה'. ישכן בטח. בעת בוא צרה על אחרים הוא ישכן בטח¹⁵⁷. ושאנן. בלב. מפחד שקודם הצרה, לא יהיה לו פחד כלל, הוא נגד הפחד והאיד שאמר למעלה¹⁵⁸.

156 פס' כב. 157 ר' להלך כא, כב. 158 פס' כו — כז. הגה ומ"ש "ישכן בטח" שהוא בעת הצרה, תחילה קודם "שאנן מפחד" שהוא קודם הצרה, היינו, שבעת שומעו מן הצרה הראשונה אינו שאנן, כי אינו סומך על זכותו, אבל כאשר כבר היה צרה ולא נגעה בו כלל, יהיה שאנן אחר כך כאשר ישמע שמועות רעות, כי יבטח אז בשם ה' ויהיה שאנן בלב מן הפחד ולא יפחד כלל.

ויש לבאר ע"פ מה שאמר הגר"ח מבריסק זצ"ל לאיזה אפיקורס שבא אליו ואמר לו יש לי הרבה קושיות וענה לו אין לך הרבה קושיות כלל, אלא יש לך תירוץ אחת, דהיינו, שאתה רוצה לעשות מה שאתה רוצה וחיפשת תירוץ ע"י הקושיות שלך, וזה מדרכי היצר להחטיא את האדם

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קכט עמוד ב

אמר שמואל: פורסא דדמא - כל תלתין יומין. ובין הפרקים - ימעט, ובין הפרקים - יחזור וימעט. ואמר שמואל: פורסא דדמא - חד בשבתא, ארבעה ומעלי שבתא. אבל שני וחמישי - לא, דאמר מר: מי שיש לו זכות אבות - יקיז דם בשני ובחמישי, שבית דין של מעלה ושל מטה שוין כאחד. בתלתא בשבתא מאי טעמא לא - משום דקיימא ליה מאדים בזווי, מעלי שבתא נמי קיימא בזווי! - כיון דדשו ביה רבים - שומר פתאים ה'. אמר שמואל: ארבעה דהוא ארבעה, ארבעה דהוא ארביסר, ארבעה דהוא עשרים וארבעה, ארבעה דליכא ארבע בתריה - סכנתא. ראש חודש ושני לו - חולשא, שלישי לו - סכנה; מעלי יומא טבא - חולשא, מעלי יומא דעצרתא - סכנתא. וגזרו רבנן אכולהו מעלי יומא טבא משום יומא טבא דעצרת. דנפיק ביה זיקא ושמיה טבוח. דאי לא קבלו ישראל תורה - הוה טבח להו לבשרייהו ולדמייהו. אמר שמואל: אכל חטה והקיז דם לא הקיז אלא לאותה חטה והני מילי - לרפואה, אבל לאוקולי - מיקיל. המקיז דם, שתיה - לאלתר, אכילה - עד חצי מיל. איבעיא להו: שתייה לאלתר מעלי, אבל בתר הכי - קשי, או דילמא: לא קשי ולא מעלי? - תיקו. איבעיא להו: אכילה עד חצי מיל הוא דקמעלי, הא בתר הכי ומקמי הכי - קשי, או דילמא: לא קשי ולא מעלי? תיקו. מכריז רב: מאה קרי - בזוזא, מאה רישי - בזוזא, מאה שפמי - ולא כלום. אמר רב יוסף: כי הוינן בי רב הונא, יומא דמפגרי ביה רבנן אמרי האידינא יומא דשפמי הוא ולא ידענא מאי קאמרי.

שמונה פרקים לרמב"ם פרק א

והחלק המדמה - הוא הכח אשר יזכור רישומי המוחשים אחר העלמם מקרבת החושים אשר השיגום, וירכיב קצתם עם קצתם, ויפריד קצתם מקצתם. ולפיכך ירכיב זה הכח מן הדברים אשר השיגם - דברים שלא השיגם כלל, ואי אפשר להשיגם, כמו שידמה האדם ספינת ברזל רצה באויר.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף סג עמוד א

רבי עקיבא אומר: מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כלום כל אותו היום - תלמוד לומר לא תאכלו על הדם.

שלחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף ב-ג

צריך לזהר שלא לאכול בשר ודג ביחד, מפני שקשה לצרעת: הגה - וכן אין לצלות בשר עם דג, משום ריחא. מיהו בדיעבד אינו אוסר (ארוך כלל ל"ט דין כ"ה):

ירחוץ ידיו בין בשר לדג ויאכל פת שרוי בינתים, כדי לרחוץ פיו: הגה - ויש אומרים דאין לחוש לזה רק כשמבשלם יחד ואוכלן, אבל לאכלן זה אחר זה אין לחוש (הגהות מרדכי). וכן נוהגין שלא לרחוץ הפה ולא הידים ביניהם, ומ"מ

יש לאכול דבר ביניהם ולשתות, דהוי קנוח והדחה (הגהות ש"ד סי' ע"ה ומביאו בגליון או"ה שם):

שולחן ערוך אורח חיים סימן קעג סעיף ב

בין בשר לדגים חובה ליטול משום דקשה לדבר אחר, וחמירא סכנתא מאיסורא (ועיין י"ד סי' קט"ז).

מגן אברהם שם ס"ק א

דקשה לד"א. ואפשר דבזמן הזה אין סכנה כ"כ דחזינן כמה דברים המוזכרים בגמ' שהם סכנה לרוח רעה ושאר דברים והאידנא אינו מזיק דנשתנו הטבעיות וגם הכל לפי טבע הארצות ועבי"ד סי' שט"ז ס"ג ובא"ע סימן קנ"ו וכ"כ הב"ש בשם הרמב"ם:

שולחן ערוך יורה דעה סימן קטז סעיף א

משקים שנתגלו, אסרום חכמים דחיישינן שמא שתה נחש מהם והטיל בהם ארס. ועכשיו שאין נחשים מצויים בינינו, מותר:

כלי יקר בראשית פרק ד פסוק ג

ומה שאמר והבל הביא גם הוא. מהו גם, וראיתי בספר צרור המור שמאשים קצת את הבל שלא נתעורר מעצמו על הקרבן כי לא הביאו עד אחר שראה את קין הולך ומקריב ועל כן נאמר והבל הביא גם הוא במלת גם רמז שאיחר קרבנו והביא מצד הקנאה באחיו. ויכול להיות שעל העושה מצד הקנאה אמר שלמה (קהלת ד ד) וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון המעשה כי הוא קנאת איש מרעהו גם זה הבל רצה לומר זהו הגם שהבל נכשל בו כמו שנאמר והבל הביא גם הוא. ונראה לי להביא כדמות ראה לדבריו שנאמר ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו. הזכיר שדה לפי שהיה ויכוח ביניהם בענין הקרבנות וכל אחד מטיל דופי בקרבנו של חברו כמנהג שני אנשים אשר להם הריב כי הבל מאשים את קין על אשר הביא מן הגרוע זרע פשתן. וקין מאשים את הבל על אשר לא נתעורר אל המעשה מעצמו כי אם עד אחר שראה את קרבנו של קין עבר עליו רוח קנאה ורצה להשוות אליו גם הוא, ואמר לו יען כי אין אתה מתעורר אל מעשה הטוב מעצמך כי אם עד שאתה רואה אחרים עושים אם כן תינח בזמן שאתה יושב בתוך עמך אבל בהיותך בשדה במקום שאין איש מצוי שמה אם כן שם ודאי לעולם לא תעשה שום דבר טוב ואם כן אין אתה ראוי להיות בעולם כי אין חפץ ה' בכסילים והבלים רבים העושים מצד הקנאה ולא לשם שמים, ובזה נצחו קין להבל לכך נאמר ויהי בהיותם בשדה. כשהשיב לו תשובה נצחת מצד השדה אז ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו, כי השדה מקום החטא ושם תהא קבורתו. וזה שאמרו (חולין ס א) שקרבנו של אדם הראשון היה לו קרן אחת במצחו, רצו בזה לפי שהיה אדם הראשון יחיד בעולם דהיינו קרן אחת אם כן ודאי לא ראה המעשה משום אדם אלא מעצמו נתעורר אל המעשה על כן נתקבל קרבנו. לכך נאמר אדם כי

יקריב קרבן לה'. כשיהיה כאדם הראשון שנתעורר אל הקרבן מעצמו. וזהו שאמר כי יקריב מכם רצה לומר מכם ובכם יבוא לו ההתעוררות זהו קרבן לה' ולא קנאת איש מרעהו. ויתבאר זה עוד לקמן פרשת ויקרא (א ב) בעזר ה':

הקדמת נפש החיים מרב איצ'ל מוואלזין

הקדמת בן מרן הגאון המחבר נ"ע

בזה היו שוכרות כל גוף השומע. (והי' רגיל להוכיח אותי על שראה שאינני משתתף בצערא דאחרינא. וכה היה דברו אלי תמיד. שזה כל האדם לא לעצמו נברא. רק להועיל לאחרני ככל אשר ימצא בכחו לעשות) ודן והורה. אהב שלום. ורדף שלום. אהב את הבריות. וקרבן לתורה (י):

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לא עמוד א

שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגלי אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו: דעלך סני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה, ואידך - פירושה הוא, זיל גמור.

רש"י שם

דעלך סני לחברך לא תעביד - ריעך וריע אביך אל תעזוב (משלי כז) - זה הקדוש ברוך הוא, אל תעבור על דבריו שהרי עליך שנאו שיעבור חבירך על דברך, לשון אחר: חבירך ממש, כגון גזלה גנבה ניאוף ורוב המצות.

Rabbi Breitowitz

רש"י בראשית פרשת וישב פרק מ פסוק כג

ולא זכר שר המשקים - בו ביום: וישכחו - לאחר מכן. מפני שתלה בו יוסף בטחונו לזכרו, ש הוזקק להיות אסור עוד שתי שנים, שנאמר (תהלים מ ה) אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים, ולא בטח על מצרים הקרוים (ישעיה ל ז) רהב:

תלמוד בבלי מסכת מכות דף כד עמוד א

בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר: וצדיק באמונתו יחיה.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן קיא

בענין אינשורענס אם יש בזה חסרון ח"ו בבטחון בהשי"ת או לא לחכם אחד. כ"ז מרחשון תשכ"ד.

בדבר אם יש איזה מעלה או גם איזה חשש איסור ליקח אינשורענס פאליסע מצד שהוא ח"ו כחסר לו בטחון בהשי"ת שביכלתו לעשרו שישאר אף אחריו ליורשיו סך גדול. הנה לע"ד אין בזה שום חסרון בבטחון בהשי"ת, דהוא ככל עניני מסחר שהאדם לא רק שרשאי אלא גם מחוייב לעשות מסחר ועבודה לפרנסתו ואסור לו לומר שאף אם לא יעשה כלום יזמין לו השי"ת פרנסתו באיזה אופן, דמנא לו שיש לו זכות כזה, לבד האיסור לסמוך על הנס אף לאלו שראוין להעשות להם נס, דהא אסור אף להתפלל שיעשה לו השי"ת נס כמפורש בברכות דף ס' שעל יהי רצון שתלד אשתי זכר כשהיא מעוברת ה"ז תפלת שוא הקשה הגמ' מלאה שהתפללה כשהיתה מעוברת בזכר שתהיה נקבה אלמא אף לאה שהיא מהאמהות הקשה שהיה אסור לה להתפלל אף שראויה היתה להעשות לה נס וגם הורגלו האבות והאמהות בנסים, ולכן אף שתירץ אין מזכירין מעשה נסים שמשמע שהוא תירוץ גם על מה שהיתה רשאה להתפלל הוא רק לאה שאין דוגמתה בכל הדורות וגם אולי הוא מצד הדין שדנה, וגם בלאה סובר תירוץ בתרא שלא היתה רשאה והוצרך לתרץ דהיה זה בתוך ארבעים יום, וא"כ ודאי שאסור לסמוך שישלח לו השי"ת פרנסתו בלא שום עבודה ומסחר, אף שהוא צריך לידע שכל מה שמרויח מעבודתו ומסחרו הוא רק מהשי"ת כפ"מ שנקצב לו מר"ה, אבל מ"מ כן נגזר מהשי"ת שרק ע"י איזה מעשה עבודה ומסחר ישלח לו השי"ת פרנסתו מצד שנאמר בזעת אפיק תאכל לחם וכמפורש בסוף קידושין הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי. ואף לר' נהוראי שם שאומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שמשמע שאינו מחייב להאב ללמד את בנו אומנות, נמי פשוט שגם הוא מודה שאין לסמוך על הנס, אבל סובר שכיון שרוב בנ"א בקטנותם א"א להם ללמד תורה כראוי אם ילמדו אז גם אומנות אף בזמנם, והתורה חייבה להאב ללמד את בנו תורה בע"כ שיכול לסמוך ע"ז שיזמין לו השי"ת איזה עבודה בגדלותו בשעה שיצטרך להרויח לפרנסתו ופרנסת אשה ובנים, כזו שיוכל אף בלא למוד ועסק בזה בילדותו קודם שהוצרך לפרנסה, אבל בלא עבודה בגדלותו גם ר' נהוראי מודה

שאסור לסמוך על הנס אלא צריך לעבוד לפרנסתו, וכדאיפסק ברמב"ם פ"ג מת"ת ה"י, אף שבקטנותו משמע שפוסק כר' נהוראי שאין האב חייב ללמד אומנות לבניו כי לא מצינו ברמב"ם דין זה שמחוייב האב ללמד אומנות לבנו.

ועוד נראה בטעם ר' נהוראי שכיון שאם ילמד לבנו גם אומנות לא יוכל ללמד כראוי בהכרח שגזירת בזעת אפיו וכן והרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי שאמר רשב"א במתני', א"א שיהיו על השנים דבילדותו וכמו שא"א שיהיו גם על ימי השבתות וי"ט ואף בחול על זמן התפלה, דהא לא יגזור השי"ת שיעברו על איסורין ובהכרח הוא רק על ימי החול ולא בזמן התפלה, והובטחנו שמעבודה דבימי החול ולא בשעת תפלה יתן לנו לחם וכל צרכינו, וכ"כ סובר ר' נהוראי שהוא לענין הלמוד עם בנו בנערותו שכיון שא"א שיוכל ללמד אם בנערותו ילמדהו אביו גם אומנות בהכרח שהשנים הללו א"צ ללמדו אומנות ולא נאמר על שנים אלו שיצטרך לעסוק בהן באומנות בשביל הגזירה דבזעת אפיו ומאמר וקפחתי את פרנסתי. ולכן שייך זה רק בנערותו אבל כשנגדל וצריך בעצמו לעמול לפרנסתו ופרנסת אשתו ובניו לא שייך זה וגם הוא מודה דצריך לעשות איזה מלאכה דעל שנים אלו הרי ודאי היתה הגזירה, וגם הא כבר הגיע בזמנם להמדרגה שהיו יכולין ללמד גם עם עשיית מלאכה, ואף בזמננו שכל חיינו אין מגיעין רובא דרובא למדרגה כזו שלכן התירו בזמננו וזה מאות בשנים ליטול שכר בעד רבנות ולמוד תורה, לא שייך שנתבטל גזירת השי"ת לגמרי אלא אולי ליחידים ממש שייך שתבטל.

וכיון שהוא כן אף לגדולים וצדיקים שראוי ליעשות להם נס כ"ש לאלו שבדורנו שאנן יתמי דיתמי שאסור לנו לסמוך על הנס ואין שום חטא על מה שמשתדלין לבקש אומנות יותר נוחה וקלה וראויה לפי שומת האנשים יותר להרויח, אף שצריך להאמין שהשי"ת יכול ליתן פרנסה מכל אומנות שהיא כדאר"מ שם /קידושין פ"ב/ שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו, משום דאינו יודע שמא הוא אינו זוכה להרויח באומנות אחרת אלא בכזו שיותר ראויה להרוחה, אבל ידע שכל מה שירויח אחר כל הדברים והשתדלות שעושה הוא רק מהשי"ת הנותן כח לעשות חיל ותרגם אונקלוס שנותן לך עצה למקני נכסין וכן כל דבר שעושה ומרויח בזה.

וא"כ גם אינשורענס הוא ככל עניני מסחר וכדומה שעושיין לפרנסת עצמו ופרנסת בניו שרשאיין ליקח זה כיון שהוא מעשה פרנסה, וגם אולי יקיל זה מעליו שלא יצטרך לעבוד הרבה להניח שישאר לעת זקנותו ולירושה לבניו אחריו, כיון שבדרך נס אינו זוכה וגם אסור להתפלל ע"ז וגם בשבת דף נ"ג מגנה זה אב"י למי שהוצרך לפרנסתו לנס ולא נתן לו השי"ת בדרך הטבע להצליחו שיהיה לו שכר מניקה וגם אסור ליהנות ממעשה נסים כדאיתא בתענית דף כ"ד ע"י שם ברש"י, וא"כ כשרוצה להשאיר לזקנותו ולירושה הרי צריך שהשי"ת ישפיע לו ממה שעושה יותר מכפי הראוי בדרך הרגיל שהוא כעין דרך נס שאולי אינו זוכה וגם אינו מן הראוי כדלעיל, ולכן כיון שהשי"ת נתן דעה בדורות האחרונים שיהיה עסק זה של אינשורענס בעולם שהוא השארה לזקנותו ולירושה בדרך טבעי, הוא דבר טוב וראוי גם לאנשים כשרים יראי השי"ת ובוטחים רק על השי"ת שהוא הנותן עצה למיקני נכסין, דגם מי שקונה אינשורענס הוא נמי עצת השי"ת למיקני אינשורענס ובוטח על השי"ת שיוכל לשלם בהגיע הזמן בכל שנה וזהו

הבטחון שאנו מחוייבין, וכן הוא באינשורענס של שריפה וגניבה והאינשורענס של הקארס, /ביטוח של מכוניות/ שכל אלו הוא דבר שאין בזה שום חסרון לענין הבטחון וכמו שנהגו היתר כל העולם אף יראי השי"ת ביותר.

והנה מצינו ברמב"ם פכ"ד משבת ה"ה שמנה ג"כ בחשבונות של מצוה שמותר בשבת הא דללמדו אומנות משום שהוא מחשבונות של מצוה הרי נמצא שפסק הא דצריך האב ללמדו אומנות, אבל מכיון שלא הזכיר הדין רק כאן אגב גררא יש לפרש בתינוק כזה שאין לו הכח ללמד תורה או שללמדו אומנות לא קאי על תינוק אלא על גדול שצריך לפרנסה. ידו, משה פיינשטיין.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן מח

אם לעשות ביטוח ואיזה סוג ביטוח יעשה כ"ח מנחם אב תשכ"ה. מע"כ ידידי הנכבד הרה"ג מהר"ר יעקב משה ראטמאן שליט"א.

בדבר עצה בשני מיני ביטוח (אינשורענס) קטן שגם הוא עצמו יהנה בזקנותו וגדולה שרק אח"מ = אחרי מותו = לאשתו ובניו וסך התשלומין שוה מה יקח.

הנה שאלת כתר"ה אף שהוא רק ענין עצה שבעוה"ר ניטלה עצה עד שירחם השי"ת וישיב יועצינו כבתחלה כאשר אנחנו מתפללים ומקוים לזה בכל עת ועונה, אבל עכ"ז אנסה לומר כפי הנראה מדברי חז"ל מה שיותר נכון.

והנה בעצם ענין ביטוח בארתי בספרי אגרות משה או"ח ח"ב סימן קי"א שליכא חסרון בטחון בהשי"ת אלא שהוא כשאר רווחים ופרנסות שהאדם רשאי וגם מחוייב לעסוק כי כך נגזר מהשי"ת שרק ע"י איזה עבודה ומסחר ישלח לו השי"ת פרנסתו לעצמו ולאשתו וב"ב, ולכן גם ביטוח הוא כאחד מהפרנסות שיהיה לו לעת זקנותו ולירושה, והבטחון הוא בזה שנתן לו עצה לעשות זה וע"ז שיוכל לשלם בכל שנה כפי שצריך וישלם בלא קושיים כשיצטרך לשלם עיין שם שהארכתי בזה. אבל ממילא צריך לידע על מה הוא יותר מובטח ומחוייב שאין נחוץ כל כך לאינשורענס משום שבלא אינשורענס יהיה לו פרנסתו מדבר אחר, ועל מה יש לו לחוש יותר שטוב בשביל זה ליקח אינשורענס.

והנה בנדה דף ל"א א"ר יצחק א"ר אמי בא זכר בא ככרו בידו נקבה אין עמה כלום נקיה באה עד דאמרה מזוני לא יהבי לה, ופרש"י שיודעת להתפלל וכתב מהרש"א בח"א דלרש"י הוא לענין מזל דמזלה תלוי במזל הזכר והביא כן גם מתוס' סוטה, וא"כ כשצריכה בעצמה להתפרנס תלוי בתפלה כשיקבל השי"ת תפלתה עיין שם, ונמצא לפירוש זה שהזכר כל זמן שהוא חי יש לו הבטחה לפרנסתו אף שלא יזכה שיקבלו תפלתו ולא רק לפרנסת עצמו אלא גם לפרנסת אשתו וב"ב המוטלים עליו מדינא וממנהגא וכדאמר רבא במו"ק דף כ"ח מזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא, ואם הוא במזל טוב הרי יהיה לו גם עשירות שיהיה ממילא גם לאשתו וב"ב, ואף כשיתן השי"ת לו ברכה מאיזה זכות יתן הברכה גם לאשתו כדאיתא בברכות דף נ"א דאמר עולא אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש וה"ה לכל הברכות שנאמרו בקרא ההוא שמתברך האיש וממילא מתברכת גם

האשה, וכן מוכרח דהא הכוס של ברכה הוא לברכה גם בזקנים שלא שייכין להוליד שוב והויא הברכה רק על ענינים האחרים כשלום הגוף ומזוני ריחי וכדומה, וגם ע"ז אמר עולא שא"צ לשלח כוס של ברכה להאשה משום שהיא מתברכת ע"י האיש. ואם ח"ו אינו במזל טוב עכ"פ יזמין לו השי"ת פרנסתו אף אם הוא באופן דחוק וע"י עבודה וטירחא גדולה ובמה שיזמין לו יהיה גם להאשה וב"ב.

ולכן כל זמן שיאריך השי"ת ימיו אף כשיזקין איכא הבטחה שככרו בידו ולרבא דתלוי במזלא כפי שהקציב הקדוש ברוך הוא יש שהוא באופן קל בלא טירחא וגם בשפע ברכה, ויש שבאופן קשה בטירחא גדולה וגם במזונות מצומצמים, אבל בכל אופן יהיה ממילא גם לאשתו וב"ב. אבל אחר שימות שאשתו תהיה אלמנה שתצטרך בעצמה להתפרנס, שאם לא יהיה לה זכות גדול שיקובל תפלתה הרי לא יהיה לה מזונות ואף אם בחסד השי"ת יהיה לה מזונות לא יהיה לה בהרוחה, ואף שבב"מ דף פ"ד א"ר יוחנן לאחתי שאף שתהיה אלמנה לא יחסר לה מקרא ואלמנותיך עלי תבטחו, פשוט שהוא ברכה שלו לאחתי שיקבל השי"ת תפלתה, וגם אפשר ידע שהיא ראויה שיקבל השי"ת תפלתה מצד צדקתה, וגם בזכות הבטחון הגדול שיהיה לאשה תזכה שהשי"ת ישלח לה פרנסתה בעדה ובעד זרעה שלא כל נשי זכיין לזה, עכ"פ האשה צריכה לזכות יותר גדול מכפי הצריך האיש, שיש לחוש שמא לא יהיה לה זכות הגדול שלכן אף שעל הבעל ליכא חיוב מזונות אלאחר מיתתו לזון אלמנתו ובניו, ואף שתקנו חכמים מזונות לאלמנה וכן להבנות אלאחר מיתתו, מ"מ אין עליו חיוב לטרוח בחייו הרבה כדי להרויח מותר מצורכו בחיים כדי שישאר עבור מזונות האלמנה והבנות, והתק"ח = והתקנת חכמים = היא רק באם נשאר ממנו נכסים חייבין הבנים לזונם, מ"מ מאחר שאנו רואין שחכמים השתדלו לתקן שיהיה מזונות האלמנה ולהבנות, מובן שגם הבעל והאב צריך להשתדל עבור זה שיהיה להם ממה לזון אחר מיתתו אף שלא הטילו עליו חובה. ולכן באשר שהבטחה ליכא לנשי וצריכה לזכותים גדולים מן הראוי כשרואה שבדרך פרנסתו לא יוכל להשאיר הרבה אלאחר מיתתו, שיקח אינשורענס שיהיה סך גדול ע"י שישלם בכל השנים שיחיה רק מעט בכל שנה לפי מה שאפשר לו, שעל מה שכבר ישאיר לאשתו וב"ב לא יצטרכו לזכותים גדולים שיהיה קיים להם, דאדרבה להפסיד להם ממה שכבר יש להם הוא רק באם ח"ו יתחייבו לעונשים שע"ז רוב נשים כשרות שומרי תורה הם בחזקת זכאות שיתקיים אצלם מה שנשאר להם.

וממילא מובן לפ"ז כשיש לו להשיג בעד סך ד' מאות לשנה שיכול לבזבז על ביטול שני מיני ביטוח, אחד הוא רק לסך ט"ו אלף ויש לו מעלה שכשיזכה להיות בן ס"ה שנים בחסד השי"ת יתנו לו ביטוח איזה סך קצוב, ואחד הוא על סך חמשים אלף אבל לא יתנו כלום בחייו אלא רק לאחר מיתתו יתנו לאשתו ובניו, שיותר טוב שיקח ביטוח על חמשים אלף כדי שיהיה לאשתו ובניו יותר שיוכלו לזון ולהתפרנס בהרוחה. שהוא עצמו כשיאריך השי"ת שנותיו אין צורך לו כל כך לביטוח, שהרי מובטח מהשי"ת באיזה פרנסה גם בלא זכותים ויהיה גם לאשתו ובניו, ואם ח"ו יתענש שלא יאריך ימים כל כך הרי לא יהיה לאשתו וזרעו כשלא יהיה להם זכותים גדולים ונחוץ עבורם ביטוח כדלעיל. ולכן טוב שיקח החמשים אלף ביטוח אף שיהיה זה רק לאשתו ובניו. אבל באשר תמוהין לי איך אפשר שבעד סך קטן של ארבע מאות לשנה יתנו ביטוח חמשים אלף שהוא סך גדול, לכן אולי יש איזה תנאים לתשלומי

החמשים אלפים שלא ידועים לי ואולי לפי התנאים אין ליעץ כן לכן אם יש איזה תנאים בהתשלומין יודיעני כתר"ה ונתיישב עוד בדבר. ידידו מוקירו מאד, משה פיינשטיין.

קובץ תשובות חלק א סימן יט

השתדלות לטובת הצבור

כבוד ידידי הגאון נודע למשגב מוהר"ר אלי' שוויי שליט"א

ולידידי הגאון ראש ישיבת ליקווד מוהר"ר מלכיאל קוטלר שליט"א

נתבקשתי ממע"כ להשמיע חו"ד האם נכון הדבר לעודד את הציבור שכ"א יבטיח א"ע בבטוח חיים, הואיל ודבר זה נוגע גם להצבור אשר עליהם מוטל הדבר לעמוד לימינם של המשפחות אשר נפגעו, לבסס את מעמדם ולדאוג לעתידם. וקשה להצבור לעמוד בהם.

ודאי רצוי הדבר לפעול בזה. וד' ית' ברחמיו יגן על עמו בית ישראל שלא יישמע עוד שוד ושבר בגבולם ויתברכו בחיים טובים ארוכים ונעימים.

בצפי' לישועת ד' הנני חותם יוסף שלו' אלישיב

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה עמוד ב

תנו רבנן: ואספת דגנך, - מה תלמוד לומר - לפי שנאמר: לא ימוש ספר התורה הזה מפיו, יכול דברים ככתבן? תלמוד לומר: ואספת דגנך - הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל; רבי שמעון בן יוחי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא: בזמן שישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר: ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר: ואספת דגנך; ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר: ועבדת את אויבך וגו'. אמר אביי: הרבה עשו כרבי ישמעאל - ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחי - ולא עלתה בידן.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף מא עמוד א

האיש מקדש את בתו כשהיא נערה. כשהיא נערה אין, כשהיא קטנה לא; מסייע ליה לרב, דאמר רב יהודה אמר רב, ואיתימא רבי אלעזר: אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה, עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה.

תוספות שם

אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה - ואף על גב דאמר לעיל דאיסורא ליכא משום דטב למיתב טן דו ה"מ בגדולה שהיא מתקדשת ע"י עצמה דכיון שנתרצית ליכא למיחש שמא תחזור אבל קטנה שמתקדשת ע"י אביה איכא למיחש שמא אם היתה גדולה לא היתה מתרצית ועכשיו שאנו נוהגים לקדש בנותינו אפי' קטנות היינו משום שבכל יום ויום הגלות מתגבר עלינו ואם יש סיפק ביד אדם עכשיו לתת לבתו נדוניא שמא לאחר זמן לא יהיה סיפק בידו ותשב בתו עגונה לעולם.

שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן לז סעיף ח

מצוה שלא יקדש בתו כשהיא קטנה עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה. הגה: וי"א דנוהגין בזמן הזה לקדש בנותינו הקטנות, משום שאנו בגלות ואין לנו תמיד סיפוק כדי צרכי נדוניא. גם אנו מתי מעט, ואין מוציאין תמיד זיווג הגון (תוספות ריש האיש מקדש). וכן נוהגין.

רש"י בראשית פרשת וישלח פרק לב פסוק ט

והיה המחנה הנשאר לפליטה - התקין עצמו לשלשה דברים לדורון, לתפלה ולמלחמה. לדורון להלן (פסוק כב) ותעבור המנחה על פניו. לתפלה (פסוק י) אלהי אבי אברהם. למלחמה והיה המחנה הנשאר לפליטה:

רש"י בראשית פרשת מקץ פרק מג פסוק יד

אל שדי - מעתה אינכם חסרים כלום אלא תפלה הריני מתפלל עליכם:

מאירי משלי פרק יט פסוק כא

כא רבות מחשבות בלב איש ועצת יהוה היא תקום:

הערה להיות האדם משים בטחונו באל ית' בכל ענייניו, ולא להשתדלותו לבד עד שיאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אבל שישתדל בזה ויתלה בטחונו בהש"י, כי המחשבות רבות בלב איש, ואותה שישכים עליה האל היא תקיים, ולא שימנע ממנו ההשתדלות כי בכל הדברים הזריזות משובת והעצלה מגונה, אבל שעם השתדלותו ישים בטחונו באל ית' ויתלה בו הצלחתו, כענין וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל (דברים ח יח). ולי עוד בו לפרש רבות מחשבות מענין ורבי המלך (ירמי מא א), רב ביתו (אסתר א ח), כלומר שהמחשבה בלב וההתבוננות בענייניו ומדותיו טוב מאד, ועם זה יכיר ויודה כי הכל מאתו ית'. ובדרך נסתר אפשר שרמז על אמונת פנות התורה שהמחשבה בהם טובה לדעת ולהשיג בהם מצד המחקר, ובמה שלא תשיג יד המחקר לא יהרוס בהם אבל שיאמין בהם, ושידע כי הם עצת ה' והיא תקום.

אבן ישראל חלק ט

אבן סימן קס קסא ישראל קצה

סימן קסא

בענין ביטוח חיים

מה ששאל מע"כ אי נכון הדבר שעל כל אחד יצטוו
עצמו צביטוח חיים כדי להקל על הצטר, אשר עליהם
מוטל הדבר לעמוד לימין המשפחה אשר נפגעו, לכנס
את מעמדם ולדאוג לעמידם ויוכלו לקבל מצטוח חיים.
הנה באמת איני יודע משום מה הנהיגו כיום לעשות
קרן קיים ליחומים, הרי יש זמן כשיגיע זמנם
להנשא, אז יאספו עטורם, אכן נמיישנתי שע"י שאוספים
עמה מרויחים יותר שמשימין עכשיו את הכסף בצנקה,

ועי"ז מתהוה רווחים, ועי"ז יהיה יותר כסף להשיאם,
אמנם מ"מ אין אני רואה לחייב את הציטר לעשות כל
אחד לעצמו ציטוח חיים, שיכול להיות שע"ז שצריך אדם
שידאוג להם עי"ז הקב"ה מאריך את ימיהם בזכות האשה
והנשים אשר מזונתם הולך דרך אביהם, משא"כ אם יהיה
להם ציטוח חיים אז אין להם כבר זכות זה, ועוד ע"י
שאוספין כספים, אז נחנים יותר כסף לנדקה עטר
יחומים ואלמנות, וכל זה הוא זכות גדול להקהל, וע"י
ציטוח חיים יחסר לכלל ישראל הרבה מהנדקה והחסד,
אשר אנו צריכים הרבה זכומים במלכינו ה' ירחם.
נאם ישראל יעקב פישר

מעשה איש – חזון איש חלק ג עמוד קפא

על עשיית "ביטוח חיים"

נכנס יהודי בעל משפחה ושאל: מציעים לי לעשות 'ביטוח חיים',
האם ראוי לעשותו? השיב רבינו לשלילה ונימוק: לפעמים מגיע זמנו של
האדם, אלא שמאריכים ימיו על מנת שיפרנס אשתו ובניו, אך כשהוא
'מבוטח' אין עוד עילה להאריך ימיו ח"ו... (מהג"ר יוסף דיסקין שליט"א שכן
אמרו משמו של רבינו).

סימן כ"ב

עשר תשובות בריני אסקראציע

א) אם מותר לעשות ^{אוצרות התורה} ~~השקראציע~~ לזניו ולאשתו
וכדומה כדי שיקבלו סכום גדול לאחר מזה
ועשרים אם אינו בכלל מה דאמרו חז"ל צ"צ דף
י"ד דאחולי צפורענות לא מתחלין וגם משום אל
יפחה אדם פה לשטן בצרכות י"ט. עי' בשו"ת קצ
חיים להרב בגאון מו"ה חיים לצי עבררייך ז"ל
סי' כ"ו שנשאל צזה וביצי דאין צזה שום חשש
וצפרע אם מחכיר מקודם התנאי שאם יחי' ואח"כ
אומר שאם יארע עמו ח"ו דבר ינתן לצי' סכום
המוצטח צודאי אין שום חשש וכצי' שכן השיב
צארכה הרב בגאון מו"ה שאול ר"צ ז"ל מראצפערט.
וכן שמעתי כבר צשם רצינו הגדול משינאווע ז"ל
שאמר שאדרכא שזה עוד סגולה לאריכות ימים,
מטעם שצעלי האחריות הם עשירים וצעלי הכלה
ומזלם יגרום שלא יארע לו שום אסון כדי שלא
יהיו נפסדים. אבל לעומת זה שמעתי צשם גדול אי'
שאמר טעם על מגיעתו מפני שכתוב צספרים שפעמים
אדם מאריך ימים צצכות צניו שלא ישארו יתומים צלי
מזון ומחיה ועי"ז שהוא מוצטח צסכום גדול וכמה

כבר מסודרים אינם לריכין עוד לצכות אצות. וכן
ראיתי צשו"ת לחם שלמה על יור"ד ח"צ שנמ"ח
סי' ס"ז שנשאל ג"כ צזה והעלה להיתר וכן ראיתי
כתב צסי' אגרות משה להגאון האדיר ר' משה
פיינשטיין שליט"א ח"צ או"ת סי' קי"א שאין שום
חשש איסור ע"ש צאריכות.

תלמוד בבלי מסכת כתובות דף נ עמוד א

א"ר אילעא: באושא התקינן, המבזבז - אל יבזבז יותר מחומש. תניא נמי הכי: המבזבז - אל יבזבז יותר מחומש, שמא יצטרך לבריות.

שיטה מקובצת מסכת כתובות דף נ עמוד א

וכתבו תלמידי ה"ר יונה ז"ל המבזבז אל יבזבז וכו' פי' אל יבזבז לצדקה יותר מחומש בבת אחת ואח"כ יעשה צדקה כפי השגת ידו וה"מ מחיים אבל בשעת מיתה יכול לבזבז ולעשות כרצונו כדחזינן בעובדא דמר עוקבא שעשה צדקות הרבה בחייו ובשעת פטירתו מנה הכל ואמר זוודין קלילין ואורחא רחיק' מני ובזבזינהו לכולהו נכסי. ואפילו בשעת מיתה נראין הדברים שאע"פ שיכול לבזבז יותר מחומש, מ"מ אין לו לבזבז הכל לגמרי אלא שיניח קצת ליורשיו ע"כ.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קיח עמוד א

הא מני - רבי עקיבא היא, דאמר: עשה שבתך חול, ואל תצטרך לבריות.

Albert Kahn

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן קיא

בדבר אם יש איזה מעלה או גם איזה חשש איסור ליקח אינשורענס פאליסע מצד שהוא ח"ו כחסר לו בטחון בהשי"ת שביכלתו לעשרו שישאר אף אחריו ליורשיו סך גדול. הנה לע"ד אין בזה שום חסרון בבטחון בהשי"ת, דהוא ככל עניני מסחר שהאדם לא רק שרשאי אלא גם מחוייב לעשות מסחר ועבודה לפרנסתו ואסור לו לומר שאף אם לא יעשה כלום יזמין לו השי"ת פרנסתו באיזה אופן, דמנא לו שיש לו זכות כזה, לבד האיסור לסמוך על הנס אף לאלו שראוין להעשות להם נס, דהא אסור אף להתפלל שיעשה לו השי"ת נס כמפורש בברכות דף ס' שעל יהי רצון שתלד אשתי זכר כשהיא מעוברת ה"ז תפלת שוא הקשה הגמ' מלאה שהתפללה כשהיתה מעוברת בזכר שתהיה נקבה אלמא אף לאה שהיא מהאמהות הקשה שהיה אסור לה להתפלל אף שראויה היתה להעשות לה נס וגם הורגלו האבות והאמהות בנשים, ולכן אף שתירץ אין מזכירין מעשה נסים שמשמע שהוא תירוץ גם על מה שהיתה רשאה להתפלל הוא רק לאה שאין דוגמתה בכל הדורות וגם אולי הוא מצד הדין שדנה, וגם בלאה סובר תירוץ בתרא שלא היתה רשאה והוצרך לתרץ דהיה זה בתוך ארבעים יום, וא"כ ודאי שאסור לסמוך שישלח לו השי"ת פרנסתו בלא שום עבודה ומסחר, אף שהוא צריך לידע שכל מה שמרויח מעבודתו ומסחרו הוא רק מהשי"ת כפ"מ שנקצב לו מר"ה, אבל מ"מ כן נגזר מהשי"ת שרק ע"י איזה מעשה עבודה ומסחר ישלח לו השי"ת פרנסתו מצד שנאמר בזעת אפריך תאכל לחם וכמפורש בסוף קידושין הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי. ואף לר' נהוראי שם שאומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שמשמע שאינו מחייב להאב ללמד את בנו אומנות, נמי פשוט שגם הוא מודה שאין לסמוך על הנס, אבל סובר שכיון שרוב בני"א בקטנותם א"א להם ללמד תורה כראוי אם ילמדו אז גם אומנות אף בזמנם, והתורה חייבה להאב ללמד את בנו תורה בע"כ שיכול לסמוך ע"ז שיזמין לו השי"ת איזה עבודה בגדלותו בשעה שיצטרך להרויח לפרנסתו ופרנסת אשה ובנים, כזו שיוכל אף בלא למוד ועסק בזה בילדותו קודם שהוצרך לפרנסה, אבל בלא עבודה בגדלותו גם ר' נהוראי מודה שאסור לסמוך על הנס אלא צריך לעבוד לפרנסתו, וכדאיפסק ברמב"ם פ"ג מת"ת ה"י, אף שבקטנותו משמע שפוסק כר' נהוראי שאין האב חייב ללמד אומנות לבניו כי לא מצינו ברמב"ם דין זה שמחוייב האב ללמד אומנות לבנו.

ועוד נראה בטעם ר' נהוראי שכיון שאם ילמד לבנו גם אומנות לא יוכל ללמד כראוי בהכרח שגזירת בזעת אפריך וכן הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי שאמר רשב"א במתני', א"א שיהיו על השנים דבילדותו וכמו שא"א שיהיו גם על ימי השבתות וי"ט ואף בחול על זמן התפלה, דהא לא יגזור השי"ת שיעברו על איסורין ובהכרח הוא רק על ימי החול ולא בזמן התפלה, והובטחנו שמעבודה דבימי החול ולא בשעת תפלה יתן לנו לחם וכל צרכינו, וכ"כ סובר ר' נהוראי שהוא לענין הלמוד עם בנו בנערותו שכיון שא"א שיוכל ללמד אם בנערותו ילמדהו אביו גם אומנות בהכרח שהשנים הללו א"צ ללמדו אומנות ולא נאמר על שנים אלו שיצטרך לעסוק בהן באומנות בשביל הגזירה דבזעת אפריך ומאמר וקפחתי את פרנסתי. ולכן שייך זה רק בנערותו אבל כשנגדל וצריך בעצמו לעמול לפרנסתו

ופרנסת אשתו ובניו לא שייך זה וגם הוא מודה דצריך לעשות איזה מלאכה דעל שנים אלו הרי ודאי היתה הגזירה, וגם הא כבר הגיע בזמנם להמדרגה שהיו יכולין ללמד גם עם עשיית מלאכה, ואף בזמננו שכל חיינו אין מגיעין רובא דרובא למדרגה כזו שלכן התיירו בזמננו וזה מאות בשנים ליטול שכר בעד רבנות ולמוד תורה, לא שייך שנתבטל גזירת השי"ת לגמרי אלא אולי ליחידים ממש שייך שתבטל.

וכיון שהוא כן אף לגדולים וצדיקים שראוי ליעשות להם נס כ"ש לאלו שבדורנו שאנן יתמי דיתמי שאסור לנו לסמוך על הנס ואין שום חטא על מה שמשתדלין לבקש אומנות יותר נוחה וקלה וראויה לפי שומת האנשים יותר להרויח, אף שצריך להאמין שהשי"ת יכול ליתן פרנסה מכל אומנות שהיא כדאר"מ שם /קידושין פ"ב/ שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו, משום דאינו יודע שמא הוא אינו זוכה להרויח באומנות אחרת אלא בכזו שיותר ראויה להרוחה, אבל ידע שכל מה שירויח אחר כל הדברים והשתדלות שעושה הוא רק מהשי"ת הנותן כח לעשות חיל ותרגם אונקלוס שנותן לך עצה למקני נכסין וכן כל דבר שעושה ומרויח בזה.

וא"כ גם אינשורענס הוא ככל עניני מסחר וכדומה שעושין לפרנסת עצמו ופרנסת בניו שרשאין ליקח זה כיון שהוא מעשה פרנסה, וגם אולי יקיל זה מעליו שלא יצטרך לעבוד הרבה להניח שישאר לעת זקנותו ולירושה לבניו אחריו, כיון שבדרך נס אינו זוכה וגם אסור להתפלל ע"ז וגם בשבת דף נ"ג מגנה זה אביי למי שהוצרך לפרנסתו לנס ולא נתן לו השי"ת בדרך הטבע להצליחו שיהיה לו שכר מניקה וגם אסור ליהנות ממעשה נסים כדאיאת בתענית דף כ"ד עיין שם ברש"י, וא"כ כשרוצה להשאיר לזקנותו ולירושה הרי צריך שהשי"ת ישפיע לו ממה שעושה יותר מכפי הראוי בדרך הרגיל שהוא כעין דרך נס שאולי אינו זוכה וגם אינו מן הראוי כדלעיל, ולכן כיון שהשי"ת נתן דעה בדורות האחרונים שיהיה עסק זה של אינשורענס בעולם שהוא השארה לזקנותו ולירושה בדרך טבעי, הוא דבר טוב וראוי גם לאנשים כשרים יראי השי"ת ובוטחים רק על השי"ת שהוא הנותן עצה למיקני נכסין, דגם מי שקונה אינשורענס הוא נמי עצת השי"ת למיקני אינשורענס ובוטח על השי"ת שיוכל לשלם בהגיע הזמן בכל שנה וזהו הבטחון שאנו מחוייבין, וכן הוא באינשורענס של שריפה וגניבה והאינשורענס של הקארס, /ביטוח של מכונות/ שכל אלו הוא דבר שאין בזה שום חסרון לענין הבטחון וכמו שנהגו היתר כל העולם אף יראי השי"ת ביותר.

והנה מצינו ברמב"ם פכ"ד משבת ה"ה שמנה ג"כ בחשבונות של מצוה שמותר בשבת הא דללמדו אומנות משום שהוא מחשבונות של מצוה הרי נמצא שפסק הא דצריך האב ללמדו אומנות, אבל מכיון שלא הזכיר הדין רק כאן אגב גררא יש לפרש בתינוק כזה שאין לו הכח ללמד תורה או שללמדו אומנות לא קאי על תינוק אלא על גדול שצריך לפרנסה. ידידו, משה פיינשטיין.

שו"ת שבט הלוי חלק ד סימן א אות ב

ואשר שאלת בענין תוכניות חסכון כעין בטוח חיים שהמטרה היא שכאשר אדם מגיע לימי זקנה או שרוצה לחתן בניו שיהי' לו כסף חסוך אי אריך למיעבד הכי או אין דעת חכמים נוחה הימנו או לא (משום חסרון אמונה ובטחון) והערות מכמה מקומות כדרכה של תורה.

לעניות דעתינו אין בו משום חסרון בטחון ואמונה, דדבר פשוט דמה שהוא בטבע העולם, כזקנה, ונשואי בניו ובהגיעו לזה אינו לפי כוחותיו להכין כל הנצרך לו אז כזה מצוה להכין בעוד מועד כדי שלא יצטרך לבריות, ואף על פי שאמת לאמיתו דמי שהוא במדרגת בטחון אמיתית בלי שמשטה את עצמו יכול להשליך על ה' כל יהבו והוא יעמוד לו בעת דחקו ויזמין לו פרנסתו והצטרכותו בדרך נס פלא, וע"ז כ' ברוך הגבר אשר יבטח בה' והי' ה' מבטחו וכמש"כ המקנה סוף קידושין על משנתנו שם דמניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, דהקשה המקנה שזה סותר משנתנו דפ"ק דקידושין דצריך ללמדו אומנות וכו' ראה חיים עם אשה אשר אהבת כדאיתא שם, וכו' רבינו המקנה דודאי צדיק גמור ובטוח באמת בכל מצפון לבו לא צריך לעשות שום השתדלות והקב"ה יהי' בעזרו וימציא לו הכל באופן נפלא, אבל סתם בני אדם שאינם מגיעים למדרגת בטחון כזאת עליהם להשתדל ולהנהיג בהם דרך ארץ, והרבה עשו כרשב"י ולא עלה בידם, וזה מפתח גדול להרבה ענינים כאשר נסיתי כמה פעמים בחיים, ובזה מתיישבים סתירות בכמה מאמרים מחז"ל, והייתי יכול להאריך בהם אך אין זה מקומו.

ועיין סוטה מ"ח ע"ב דאמר ר"א מה דכ' מי בז ליום קטנות מי גרם לצדיקים שיתבזזו שולחנם לע"ל קטנות שהי' בהם שלא האמינו בהקב"ה דמי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר אינו אלא מקטני אמונה, הנה זה מיירי במי שאין בידו, לעשות פעולה ונופל למחשבת יאוש ואומר מה אוכל למחר ואינו בוטח כל צרכו כי הקדוש ברוך הוא לא יעזוב חסידיו, אבל עדין אין זה אומר שאם יש בידו לעשות ומכין מזונו לכמה ימים כדי שלא יהא טרוד אז שיש בזה חסרון אמונה, אמנם עיין בש"ס יומא ע"ו ע"א מפני מה לא ירד מן לישראל פעם אחת בשנה וכו' יע"ש, ועיין מהרש"א בסוטה שם, ובמג"א או"ח סו"ס קנ"ז בשם זוהר הק' פ' בשלח.

יהי' איך שיהי' בהא דידן דאם לא יכין עצמו מעט מעט לחתונת בניו קרוב לודאי דלא יהי' יכול לעמוד בעול הזה בבת אחת פשיטא דאין בזה חסרון אמונה, וכמדומי דמאז ראיתי כזה בצוואת הגאון הקדוש בעל ווי העמודים בנו של השל"ה הק' זי"ע.

שו"ת יחיה דעת חלק ג סימן פה

שאלה: האם רשאי אדם מצד ההלכה לבטח את עצמו ביטוח חיים, או שמא יש לאסור, משום שנראה כאילו אין לו ביטחון בהקדוש ברוך הוא, שביכולתו להעשירו ולהשאיר אחריו ממון רב לפרנסת יורשיו ולרווחתם, כי אין מעצור לה' להושיע ברב או במעט?

תשובה: בשוחר טוב (מזמור כ"ג), שנינו, רבי אליעזר בן יעקב אומר, למען יברכה ה' אלהיך בכל מעשה ידך אשר תעשה. יכול יהא יושב ובטל? תלמוד לומר בכל אשר תעשה. אם עושה מתברך ואם אינו עושה אינו מתברך. ומבואר שעל האדם מוטלת חובת ההשתדלות לפרנסתו, אלא שעליו לבטוח בה', שעל ידי השתדלותו ימציא לו פרנסתו. ואמנם שנינו במשנה במסכת סוטה (מ"ח ע"ב) משחרב בית המקדש פסקו אנשי אמנה, שנאמר הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם, ומפרש בגמרא, אנשי אמנה אלו המאמינים בהקדוש ברוך הוא, כדתניא, רבי אליעזר הגדול אומר, מי שיש לו פת בסלו ואומר מה אוכל למחר, אינו אלא מקטני אמנה. אולם מבואר

במהרש"א שם, שזוהי משנת חסידים, שמאמינים שהקדוש ברוך הוא זן ומפרנס לכל חי מקרני ראמים עד ביצי כנים. ולכן הזכירו על זה במשנה את הפסוק הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם, מה שאין כן מדת הצדיקים וכו' ע"ש. ומשמע שעל כל פנים אין איסור מן הדין, כשמשתדל להשיג יותר מהמזון של אותו היום לצורך מחר, ובלבד שלא יסיר מבטחו מהקדוש ברוך הוא, ולא יאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. וכן כתב רבינו המאירי בפירושו למשלי (פרק י"ט פסוק כ"א), שעל האדם לתת בטחונו בהשם יתברך בכל עניו, ולא יסמוך על השתדלותו וחריצותו בלבד עד שיאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אבל ישתדל בזה ויתלה בטחונו בהשם יתברך, ולא שימנע ממנו ההשתדלות, כי בכל הדברים הזריזות משובחת והעצלות מגונה, אלא עם השתדלותו ישים בטחונו בהקדוש ברוך הוא, ויתלה בו הצלחתו, וכמו שנאמר פן תאמר בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. וראה עוד במאירי תהלים (מזמור קכ"ח). ולכן גם המבטח את עצמו בפוליסת ביטוח, אין בזה שום חשש איסור מן הדין, כיון שהוא מאמין שהכל על פי השגחת השי"ת. ועיין בתוספות בבא מציעא (ע' ע"א) בד"ה תשיך, בשם רבינו תם, שאף על פי שאסרו חכמים להלוות לנכרי ברבית, שלא ילמוד ממעשיו, אלא אם כן בכדי חייו, מכל מקום נהגו עכשיו להקל בזה, לפי שיש עלינו משא מלך ושרים, והכל הוי כדי חייו, ועוד שאנו שרויים בין האומות ואי אפשר לנו להשתכר בשום משא ומתן, אם לא נישא וניתן עמהם, הילכך אין לאסור רבית לעכו"ם שמא ילמוד ממעשיו. וכן פסקו הטור והשלחן ערוך יורה דעה (סימן קנ"ט סעיף א'). ומשמע שאין לחוש בזה משום חוסר בטחון בהשי"ת, כי אין מעצור לה' להושיע ברב או במעט, אלא כיון שעל פי הטבע אנו מוכרחים לשאת ולתת עמהם, התירו גם איסור רבית לעכו"ם. וכן פסק הגאון רבי אליעזר דייטש בשו"ת פרי השדה חלק ב' (סימן מ"ד), להתיר לעשות ביטוח חיים, והביא סמך לזה מדברי התוספות קידושין (מ"א ע"א) בד"ה אסור לאדם שיקדש את בתו קטנה, עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה, ועכשיו אנו נוהגים לקדש בנותינו אפילו כשהן קטנות, מפני שבכל יום ויום הגלות מתגבר עלינו, ואם יש סיפק בידי אדם לתת לבתו נדוניה היום, שמא לאחר זמן לא יהיה סיפק בידו, ותשב בתו עגונה לעולם. ומשמע שאין בזה משום חוסר בטחון ואמונה בהשי"ת וכמ"ש כיוצא בזה כתב הש"ך יורה דעה (סימן קנ"ט סק"ב), בענין היתר הלואה ברבית לגוי בזמן הזה, (כדברי התוספות הנ"ל), וסיים, ואני רגיל לפרש שזהו מה שכתוב ארור הגבר אשר יבטח באדם ושם בשר זרועו ומן ה' יסור לבו, שהמשתדל לצורך פרנסתו וסומך אך ורק על חסדיו של בשר ודם ומסיר מבטחו מהשי"ת, זהו בכלל ארור. אבל המאמין בכל דרכיו כי הקדוש ברוך הוא סיבת כל הסיבות, אלא שעושה השתדלות לצורך פרנסתו, אין זה בכלל מניעת בטחון, כי מכל מקום בטחונו בה'. לפיכך מותר לעשות ביטוח חיים כשהוא בוטח בה', שגם זה מן השמים, שנועדים אנשים לעשות עסק בזה לטובת בני אדם, ויודע שאין שום דבר בלי השגחת הקדוש ברוך הוא, ולית אתר פנוי מיניה עכת"ד.

גם בשו"ת לחם שלמה חלק ב' מיוורה דעה (סימן ס"ז) נשאל בנידון דידן, אם אין בזה משום לא מקדים איניש פורענותא לנפשיה, שפותח פה לשטן, שאם ח"ו ימות וכו'. והשיב, שאין בזה שום חשש כלל, שהרי כתב בשו"ת הריב"ש (סימן קי"ד), שמותר לאדם בריא להכין לעצמו קבר ותכריכין לכבודו, ואין שום חשש בזה, וכמו שאמרו במנחות (מ"א ע"א) ומודה שמואל בזקן שעשאה לכבודו שהיא פטורה וכו'. וגם עובדא ידענא כי דודי הגאון הצדיק

רבי נפתלי זצ"ל, עשה בעצמו ביטוח הנ"ל, ואילו היה בו איזה נדנוד עבירה לא היה עושה בעד כל חללי דעלמא ע"ש. וכן כתב בשו"ת קב חיים (סימן כו), שאין בזה משום אקדומי פורענותא לנפשיה, וכמו שכתב הריב"ש (סימן קי"ד) הנ"ל. וגם משום מניעת בטחון אין לחוש. והביא דברי הפרי השדה הנ"ל ע"ש. וכן העלה להלכה הגאון רבי משה פיינשטיין בשו"ת אגרות משה כרך ד' (חלק אורח חיים סימן קי"א). וכן כתב בשו"ת כוכבי יצחק חלק א' (ריש סימן כ"ב) ע"ש. וראה עוד בספר חובת הלבבות (בשער הבטחון), ובספר אור ישראל (כוכבי אור, פרק י"א).

בהיות שבפוליסות ביטוח מסויימות קיים סעיף בנספח לביטוח למקרה מות בתאונה, הקובע, כי לחברה לביטוח תהיה הזכות לבדוק את הגופה ולבצע בה ניתוח שלאחר המות בדרך שתיראה לה, יש להבהיר ולהזהיר שעל פי ההלכה אין מקום להתיר להסכים לסעיף זה, שגדולה חומרת האיסור של נתיחת מתים וניווולם, כמבואר בחולין (י"א ע"ב), ובבא בתרא (קנ"ד ע"ב). וראה בשו"ת נודע ביהודה תנינא (חלק יורה דעה סימן ר"י), ובשו"ת חתם סופר (חלק יורה דעה סימן של"ו). ושאר אחרונים. ועל כיוצא בזה אמרו (כתובות נ"ו ע"א) כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל. ואסור לכל אדם להסכים מראש לתנאי שכזה לבצע בגופו ניתוח שלאחר המות, שאין לאדם רשות ובעלות על גופו ונפשו, שהכל הוא קנינו של השי"ת יוצר האדם. וכמו שכתב הרדב"ז בפירושו על הרמב"ם (סוף פרק י"ח מהלכות סנהדרין). וכן כתב בשלחן ערוך הגאון רבי זלמן חלק ה' (הלכות נזקי גוף ונפש סעיף ד'). ולכן אין מחילה מחיים מועילה בזה. וכן כתב הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק בשו"ת דעת כהן (סימן קצ"ט). וכן פסק הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר בשו"ת שבט הלוי (חלק יורה דעה סימן רי"א), ושכן פסק רבו הגאון רבי מאיר שפירא בשו"ת אור המאיר (סימן ע"ד) ע"ש. [וראה בשו"ת בנין ציון (סימן ק"ע קע"א). ומהר"ם שיק (חיו"ד סי' שמ"ז - שמ"ח). ומנחת אלעזר ח"ד (סי' כ"ח) ועוד]. לעומת זאת יש להוסיף סעיף בפוליסת הביטוח, שהכל נעשה ע"פ היתר עיסקא, כדי להנצל מאיסור רבית. וכמו שנהוג לעשות בבנקים בישראל. (וע' פרי השדה ח"ב סי' מ"ד).

שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רמט סעיף ב

לעולם לא ימנע אדם עצמו פחות ד משלישית השקל לשנה, ואם נתן פחות מזה, לא קיים מצות צדקה.